

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 15 września 2020 r.

Pozycja 272

POSTANOWIENIE

z dnia 4 czerwca 2020 r.

Sygn. akt Ts 148/19

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Michał Warciński,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej Parafii Rzymsko-Katolickiej w P. w sprawie zgodności:

art. 292 w związku z art. 172 § 1 w związku z art. 285 § 1 i 2 w związku z art. 305⁴ w związku z art. 352 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1145, ze zm.) w zakresie, w jakim:

- „umożliwiają nabycie przez zasiedzenie służebności przesyłu w dobrej wierze w przypadku braku decyzji administracyjnej wydanej na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości [Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64, ze zm.], art. 70 ust. 1 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości [Dz. U. z 1991 r. Nr 30, poz. 127, ze zm.] lub art. 124 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami [Dz. U. z 2018 r. poz. 2204, ze zm.], w sytuacji gdy właściciel nie mógł dysponować swoją nieruchomością bezprawnie wywłaszczoną przez Państwo PRL, a następnie zwróconą właścicielowi w wyniku postępowania regulacyjnego zgodnie z ustawą z [dnia] 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1347, ze zm.)”;
- „umożliwiają doliczenie posiadania przez przedsiębiorstwa energetyczne wykonywanego przed dniem 3 sierpnia 2008 r., do okresu korzystania przez przedsiębiorcę przesyłowego z trwałego i widocznego urządzenia w sposób odpowiadający służebności przesyłu po dniu 3 sierpnia 2008 r., potrzebnego do nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie z pominięciem zawieszenia biegu zasiedzenia służebności przesyłu na nieruchomości skarżące[j], które[j] przywrócono własność wywłaszczonej nieruchomości po przemianach ustrojowych Państwa Polskiego po 1989 r., zgodnie z ustawą z [dnia] 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1347, ze zm.), a który to właściciel został pozbawiony możliwości dochodzenia zwrotu własności swojej nieruchomości z uwagi na obowiązujące przepisy prawne w PRL oraz uwarunkowania polityczne, co skutkowało zawieszeniem biegu zasiedzenia służebności gruntowych a następnie służebności przesyłu do czasu przywrócenia własności bądź przyznania nieruchomości zamiennej w postępowaniu regulacyjnym przed Komisją Majątkową”

z art. 2, art. 21 ust. 1 i 2, art. 25 ust. 4, art. 31 ust. 2 i 3, art. 32 ust. 1 i 2, art. 37 ust. 1 oraz art. 64 ust. 1-3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać dalszy bieg skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 26 września 2019 r. (data nadania) Parafia Rzymsko-Katolicka w P. (dalej: skarżąca), wystąpiła z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

Skarżąca jest właścicielem nieruchomości w Płonkowie (zapisanej w księdze wieczystej pod nr [...]), którą uzyskała od Skarbu Państwa w następstwie ugody zawartej 26 stycznia 1996 r. z Agencją Własności Rolnej Skarbu Państwa przed Komisją Majątkową w Warszawie. Przez nieruchomość skarżącą przebiegają linie energetyczne, których właścicielem jest ENEA Operator Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu (dalej: przedsiębiorstwo energetyczne). W piśmie z 7 marca 2016 r. skarżąca wezwała przedsiębiorstwo energetyczne do zawarcia odpłatnej umowy o ustanowienie służebności przesyłu. Uzyskała jednak odpowiedź odmowną.

W związku z tym skarżąca wystąpiła do Sądu Rejonowego w I. I Wydział Cywilny (dalej: Sąd Rejonowy) z wnioskiem o ustanowienie na tej nieruchomości służebności przesyłu polegającej na znoszeniu istnienia dotychczas posadowionych urządzeń przesyłowych i linii napowietrznych (15 kV i 0,4 kV), w tym prawa korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do dokonywania konserwacji, remontów i modernizacji linii wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren odpowiednim sprzętem oraz przebiegu wskazanym w załączonej do wniosku mapie poglądowej, za jednorazowym wynagrodzeniem.

Sąd Rejonowy, postanowieniem z 7 listopada 2018 r. (sygn. akt [...]) oddalił wniosek stwierdziwszy, że 7 stycznia 2011 r. przedsiębiorstwo energetyczne nabyło przez zasiedzenie służebność gruntową o treści służebności przesyłu.

Postanowieniem z 16 maja 2019 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w B. II Wydział Cywilny Odwoławczy oddalił apelację skarżącą podzieliwszy ustalenia faktyczne, jak i ich ocenę prawną dokonaną przez sąd pierwszej instancji. Orzeczenie zostało doręczone skarżącej 26 czerwca 2019 r.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 12 listopada 2019 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 19 listopada 2019 r.) skarżąca została wezwana do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: dokładne określenie jej przedmiotu, tj. podanie odpowiedniej pozycji w Dzienniku Ustaw; wskazanie, które wolności lub prawa skarżącej wyrażone w art. 2, art. 21 ust. 1 i 2, art. 25 ust. 4, art. 31 ust. 2 i 3, art. 32 ust. 1 i 2, art. 37 ust. 1 oraz art. 64 ust. 1-3 Konstytucji zostały naruszone przez zakwestionowane w skardze przepisy (tj. art. 292 w związku z art. 172 § 1 w związku z art. 285 § 1 i 2 w związku z art. 305⁴ w związku z art. 352 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny; Dz. U. z 2019 r. poz. 1145, ze zm.; dalej: k.c.); wyjaśnienie, w jaki sposób zakwestionowane w skardze konstytucyjnej przepisy naruszają wolności i prawa skarżącej; doręczenie pełnomocnictwa szczególnego do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej oraz reprezentowania skarżącej w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym, określającego sprawę, w związku z którą została wniesiona skarga oraz jego czterech kopii; wykazanie (przez doręczenie oryginału dokumentów lub ich kopii poświadczonych przez pełnomocnika za zgodność z oryginałem oraz ich czterech kopii) umocowania księdza P.K. do działania w imieniu

skarżące; doręczenia odpisu albo kopii poświadczonej przez pełnomocnika za zgodność z oryginałem postanowienia Sądu Rejonowego z 7 listopada 2018 r. (sygn. akt [...]) oraz postanowienia Sądu Okręgowego z 16 maja 2019 r. (sygn. akt [...]), a także oryginału albo kopii poświadczonej przez pełnomocnika za zgodność z oryginałem dowodu doręczenia tego orzeczenia. Skarżąca została także zobowiązana do poinformowania, czy od postanowienia Sądu Okręgowego z 16 maja 2019 r. został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia.

W piśmie procesowym złożonym w Trybunale Konstytucyjnym 26 listopada 2019 r. (data nadania) skarżąca odniosła się do zarządzenia. Oświadczyła, że od postanowienia Sądu Okręgowego z 16 maja 2019 r. wniosła skargę kasacyjną. Sprawa została wpisana do repertorium pod sygnaturą [...], co Trybunał Konstytucyjny ustalił z urzędu.

Zdaniem skarżącej wykładnia kwestionowanych przepisów, przyjęta w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych, zgodnie z którą „możliwe jest zasiedzenie przez przedsiębiorstwo energetyczne służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu (która została wprowadzona do systemu prawnego dopiero 3 sierpnia 2008 r. przez ustawę z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. Nr 116, poz. 731) i doliczenie okresu posiadania służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu do okresu posiadania służebności przesyłu oraz pominięcie zawieszenia ewentualnego okresu zawieszenia służebności gruntowej i przesyłu w czasie, gdy właściciel nie mógł dysponować własnością swojej nieruchomości wyłączonej w okresie PRL do czasu jej zwrotu po przemianach ustrojowych po 1989 r. w postępowaniu regulacyjnym przed Komisją Majątkową prowadzonym zgodnie z przepisami ustawy z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1347, ze zm.)”, narusza konstytucyjne prawo własności, zasady proporcjonalności, równości wobec prawa oraz demokratycznego państwa prawnego.

Postanowieniem z 26 lutego 2020 r. Trybunał Konstytucyjny zawiesił postępowanie do czasu rozpoznania skargi kasacyjnej.

W piśmie procesowym złożonym 14 kwietnia 2020 r. (data nadania) skarżąca wniosła o podjęcie zawieszonego postępowania. W uzasadnieniu wskazała, że 18 marca 2020 r. został jej doręczony odpis postanowienia Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. (sygn. akt jw.) o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Do pisma skarżąca dołączyła poświadczoną przez pełnomocnika za zgodność z oryginałem kopię tego orzeczenia.

Skarżąca wskazała we wniesionym piśmie procesowym z 26 listopada 2019 r. na naruszenie: art. 121 pkt 4 w związku z art. 175 w związku z art. 292 w związku z art. 172 § 1 w związku z art. 285 § 1 i 2 w związku z art. 305⁴ w związku z art. 352 § 1 k.c. w związku z art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wyłączenia nieruchomości (Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64, ze zm.), art. 70 ust. 1 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wyłączeniu nieruchomości (Dz. U. z 1991 r. Nr 30, poz. 127, ze zm.), art. 124 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2018 r. poz. 2204, ze zm.) w związku z art. 61 i art. 63 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1347, ze zm.) z art. 2, art. 21 ust. 1 i 2, art. 25 ust. 4, art. 31 ust. 2 i 3, art. 32 ust. 1 i 2, art. 37 ust. 1 oraz art. 64 ust. 1-3 Konstytucji. Powyższe przepisy skarżąca określiła „przedmiotem skargi konstytucyjnej”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p. TK), skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy

ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o nadaniu skardze konstytucyjnej dalszego biegu, gdy spełnia ona określone przez prawo wymagania oraz gdy nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p. TK.

2. Skarga konstytucyjna spełnia przesłanki przekazania jej do merytorycznej oceny.

2.1. Skargę sporządził radca prawny, który przedłożył stosowne pełnomocnictwo.

2.2. Skarżąca wyczerpała przysługującą jej drogę prawną, ponieważ od postanowienia Sądu Okręgowego w B. II Wydział Cywilny Odwoławczy z 16 maja 2019 r. (sygn. akt [...]) nie przysługuje żaden zwyczajny środek zaskarżenia.

2.3. Dochowany został trzymiesięczny termin wniesienia skargi zastrzeżony w art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK, gdyż powyższe orzeczenie wraz z uzasadnieniem zostało doręczone pełnomocnikowi skarżącej 26 czerwca 2019 r., a skarga konstytucyjna została wniesiona do Trybunału 26 września 2019 r.

2.4. Określony został przedmiot kontroli w rozumieniu art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK. Skarżąca wskazała, jakie konstytucyjne prawa oraz w jaki sposób zostały – jej zdaniem – naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK), a także uzasadniła sformułowane w skardze zarzuty (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK).

2.5. Z uwagi na to, że skarga konstytucyjna spełnia wymagania przewidziane w u.o.t.p. TK, a nie zachodzą okoliczności określone w art. 61 ust. 4 tej ustawy, to – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p. TK – zasadne jest nadanie jej – w tym zakresie – dalszego biegu.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.